

РІДНА ЗЕМЛЯ

Український щоденник

Ч. 16.

Субота, 10 червня 1944

Рік І.

На заході розгорілись запеклі бої

Перед вирішенням теперішньої війни

Львів, 9 червня

Великі втрати альянтів — Німецько-румунський успіх

З Головної Кватери Фюрера, 8 червня. Верховне Командування Німецьких Збройних Сил повідомляє:

В Нормандії ворог намагався скріпити створені мостові причілки. Але нові спроби висади не відбулися. На схід від гирла ріки Орн ворога стиснено на вузькій простір і відперто з побережжя. З мостового причілка між Каен і Бее приступив ворог до наступу у південно-західному напрямі. Водночас почався протинаступ наших приведених резерв. За місто Бее ведеться тепер завзятий бій. Власні пункти опору всередині ворожого мостового причілку держаться всюди у непохитній обороні.

Американські війська, що на північ від Карантан висадилися на півострів Шербург з повітря і з моря, мали дуже важкі втрати. Власні концентрично проведені протинаступи стискають ворога щораз більше.

Вогонь прибережних батарей розбив спробу ворожого висади в затоці Ст. Мартен на північно-західному кінчику півострова.

З'єднання бойових літаків вели минулої ночі атаки проти британсько-північно-американської висадної фльоти перед ворожими мостовими причілками. Заобсервовано пожежі і експлозії. Самі винищувачі зістріли над районом висади щонайменше 89 ворожих літаків, в тому числі 30 чотири моторових бомбардувальників. Число зістрілень зенітної артилерії ще не устійнене. Німецькі бойові літаки атакували окремі цілі в південно-східній Англії.

Швидкохідні катери підчас випаду в затоці Сени потопили два ворожі висадні човни разом на 4.000 брт. У завзятих артилерійських сутичках з есмінцями і швидкохідними катерями досягнули вони численні поціли на ворожих кораблях і в поворотній дорозі до своїх баз відбили сильні повітряні атаки. Інша флотія швидкохідних катерів заатакувала минулої ночі на захід від Фека з'єднання ворожих висадних човнів і потопила з нього 7 висадних човнів, що були повністю навантажені. Наші охоронно-збройні сили в сутичках з переважуючими ворожими з'єднаннями пошкодили артилерійськими поцілами декілька есмінців і швидкохідних катерів, які після того припинили бій.

Прибережно-морська батарея Маркуф від початку інвазії знаходиться в центральному пункті битви проти ворожої висадної фльоти у східній частині півострова Шербург. Не зважаючи на запеклий обстріл з моря і на сильні повітряні атаки, вона знищила декілька висадних човнів і поцілами потопила ворожий військовий корабель типу крейсера. Коли її оточили ворожі спадуні, трималася батарея проти переважуючих сил і врешті розірвала перстень оточення. Інші прибережно-морські батареї цільним

вогнем змусили перед Авром два ворожі крейсери до відвороту.

Далекострільні батареї обстрілювали вночі перед Довер великий ворожий конвой.

В Італії обабіч озера Бракчіно ворог настував далі великими панцерними силами, за якими слідувала піхота. Тут прийшло в районі Чівітавеккія і біля Чівіта Кастеллана до завзятих боїв. З фронтового відтинку на північний схід і на схід від Риму не повідомляють про якісь особливі успіхи боєвої дії. Ворог з ваганням посувається за нашими відв'язувальними рухами.

На східному фронті заломився нові протинаступи большевиків на північний захід від Яс, при чому зістрілено 31 ворожу бронемашину.

Підчас боїв у районі Яс німецько-румунські війська під проводом румунського генерала кавалерії Раковіта, генерала панцерних військ фон Кнобельсдорфа, як теж генерала піхоти Міта, замітно піддержані

сильними з'єднаннями німецько-румунських бойових і штурмових літаків, викинули в завзятих боях большевиків з глибко розчленованих і запекло боронених становлиць, замітно поліпшуючи через те власні становища. Ворог мав дуже важкі криваві втрати і крім того в часі від 30-го травня до 7-го червня він втратив кругло 1.400 полоненими, 209 бронемашин, 410 гармат і гранатометів, як теж численну іншу зброю. Знищено 323 ворожі літаки, з того 50 знищено наземне військо. Підчас тих боїв особливо визначився командант одного батальйону румунських гірських стрільців, майор Люнга.

У Фінській затоці заатакували німецькі сторожеві судна охоронне з'єднання большевицьких вчоловчачів мін, потопили два швидкохідні катери і запалили три дальші, з яких один правдоподібно потонув.

Окремі британські літаки скинули минулої ночі бомби в обширі Кельна.

Заклик маршала Петена

Париж, 9 червня

У зв'язку з інвазією альянтів, Голова Французької Держави маршал Петен висловив у вівторок вполудне у французькому радіо заклик до французького народу. „Німецькі та англо-саські армії зударяться на нашій землі — говорив маршал Петен. — Щастя ділами, які могли б спричинити трагічні репресії проти нас. Наслідки несло б невинне французьке населення. Не слухайте тих, які штовхнули б край у нещастя, пробуючи використати наше лихо. Францію

„Французи, не погіршуйте нашого неможливого врятувати тільки збереженням строгої дисципліни. Отже слухайте наказів уряду та виконуйте кожний свій обов'язок. Можливо, що обставини битви спонукають німецьку армію хапатися у бойових смугах особливих засобів. Підчиніться тій konieczності. Поручаю це вам шире в інтересі вашого рятунку. Заклинаю вас, французи, думати про смертельну небезпеку, яка грозить нашому краєві, коли б ви не слухали цієї урочистої перестороги”.

НА СХІДНИХ ДОРОГАХ

На метр глибокі рови повстають на „дорогах“, коли по них проїде тяжкий повз. (Св, СС В, зв, Роттенштейнер)

ФЮРЕР ПРИЙНЯВ МАДЯРСЬКОГО ПОСЛА

Головна Кватера Фюрера.

У вівторок Фюрер прийняв у присутності міністра закордонних справ фон Ріббентропа нового іменованого королівсько-мадьярського посла в Берліні, д-ра Олександра Гофмана, який передав свої вірчі грамоти та відкличний лист свого попередника.

Англії й американці кинули у гру свою останню військову карту. Вони розпочали інвазію під невідхильним тиском фактів. Вони не могли довше ждати з використанням своїх останніх засобів, якщо взагалі мають рахувати ще на якусь шансу. Зовсім можливо, що головний осередок висадних боїв виявиться щойно за кілька днів, а може щойно за кілька тижнів. З німецького боку приготовано багато несподіванок. Без сумніву також альянти виступлять з несподіванками. Однак уже сьогодні можна ствердити, що теорія т. зв. „надбомбардування“ з повітря, яке мало творити вступ до інвазії, не здійснилася. Летунські атаки на німецькі укріплення на північно-французькому побережжі не були сильніші у дві інвазії, як упродовж останніх тижнів. На морі завважено дальші транспорти альянтів. На основі негайної акції та зразкової співпраці всіх німецьких оборонних засобів, можна ствердити, що не може бути мови про успіх альянтів, який кликають якоюсь несподіванкою. Треба також підкреслити, що досі ніхто з противників не застосував ще ніякої нової зброї. По німецькому боці мабуть тому здержуються з цим, що інвазійна акція має щойно розгорнутись. Німецькі протизаходи несуть всюди печатку найбільшого спокою та тверезої пригадуки. Вони починають вже дуже швидко викликувати зовсім конкретні наслідки. Маршал Рундштедт і Роммель, військовій керманції німецьких протинавазійних операцій мають особистий зв'язок з усіма головними пунктами боїв у північній Франції. Німецький атлантійський вал зі своїми новітніми укріпленнями, своїми добре скритими велетенськими мінними полями та могутніми т. зв. вибуховими квадратами розвинув свою повну діяльність.

Так характеризує англо-американську інвазію в північній Франції військовий кореспондент Німецького Інформаційного Бюро. З таким самим спокоєм прийняв вістку й інші союзні держави.

„Словенська Правда“ в Братиславі пише між іншим таке: Війна увійшла у вирішальну стадію. Нема сумніву, що напасників відгануть. Перший день інвазії був повним німецьким успіхом. „Словак“ підкреслює, що німецьким оборонцям вже в перших годинах вдалося здесяткувати повітряні десанти. „Гардіста“ пише м. ін., що німецька стратегія ще перед півтора роками числилася з інвазією. Для англо-американців був це задум, що його годі було оминати. Його мусіли вони здійснити, бо цього вимагала Москва для відтягнення східного фронту. У боротьбі Німеччини на заході бачить словацький народ боротьбу за свободу Європи, та водночас боротьбу за свободу Словаччини, для якої треба принести всі жертви.

Так само дивимось на інвазію й ми — українці. Довіряючи силі та могутності Німеччини, доказів чого дала безмежну кількість теперішня війна, ми розуміємо, що оце жидо-большевицька зграя на спілку зі світовим жидівським капіталом намагається ще раз в останнє загрозити Німеччині. Та ми віримо, що надаремні ці намагання, бо по стороні Німеччини не лише справедливості, але й сила; бо по стороні Німеччини усі культурні європейські народи, яким ця нова ворожа загія однаково загрожує. Розуміючи це, ми ще краще, ще більше, ще інтензивніше працюватимемо для великого спільного діла перемоги.

Великі втрати інвазійних військ

Берлін, 9 червня

В той час, коли про бої на мостовому причалку на північ від Каен та на північний захід від Байо, які тривали всю ніч, нема ще дальших повідомлень, про ситуацію на південь від Каратан та Валон, де відперто американській з'єднання повітряних десантів, надходять повідомлення, що ці частини зосередженою атакою стиснули на дуже вузькому обширі, де вони зазнали дуже важких кривавих втрат. Кілька разів спроби скріпити ці частини ударемнено та збито при цьому транспортні літаки та піряки. При цьому відзначилася спеціально німецька протилетунська артилерія, яка за дві години вчора ввечері знищила 38 великих вантажних ширяків та 51 транспортних машин, що були вщерть навантажені вояками й воєнним матеріалом. Загалом треба ствердити, що альянтська спроба оволодіти Нормандією в першому дні інвазії криво заломилася. Крім цього треба підкреслити, що Айзенгаверові не вдалося спонукати французьке населення до опору проти німецьких сил. Ніде не прийшло до заворушень.

НІМЕЦЬКІ БОМБАРДУВАЛЬНИКИ ПРОТИ ІНВАЗІЙНОЇ ФЛОТИ

Берлін, 9 червня

Вночі на 7 червня важкі німецькі бойові літаки великими силами повели завзяті атаки на британські та північно-американські висадні човни. Альянтські кораблі відкрили завзятий вогонь з протилетунських гармат легкого й середнього калібру, до якого долучувався вогонь важких корабельних протилетунських гармат. З'єднання німецьких бойових літаків наблизилися до викри- гих розвідувальних літаків зосереджені

альянтських висадних човнів у районі між Байо та між гирлом Орне. Кораблі, що були близько побережжя, пробували окутати мрякою, але велика кількість бомб впала на кораблі, де повстали важкі вибухи.

"ПОВАЖНІ ВТРАТИ" — ПІДТВЕРДЖУЄ АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА

Берн, 9 червня

Англійська телеграфна агенція подає з головної квартири Айзенгавера, що серед парашутних частин повстали поважні втрати. Великі втрати в літаках і ширяках. Всі повідомлення говорять про сильну протилетунську оборону.

ЕСПАНИЯ ПРО ІНВАЗІЮ

Мадрид, 9 червня

З міродійних кол повідомляють, що на еспансько-французькій границі з уваги на початок інвазії у північній Франції не вжито жадних спеціальних заходів. Пограничний рух обмежений так само, як це було від початку цієї війни, а що не значить, що границя замкнена. Пасажирський рух на границі відбувається правильно. Також торговельні взаємини Еспанії з закордоном та рух з заморськими країнами дотепер не потерпів.

ЗВОРОТНА ТОЧКА

Токіо, 9 червня

Вістка про інвазію на європейський континент напевно буде вирішальним зворотнім пунктом військової ситуації в Європі, бо Німеччина одержує таким чином потрібну вихідну точку для загальної переможи-

Чучкінський Китай розпочає

Женева, 9 червня

Англійці дуже огірені відносинами в чучкінському Китаю. Чучкінсько-китайський народ не об'єднаний, а його край розпочає. Народ цілком не хоче цієї війни, а британські та американські обсерватори у Східній Азії тільки з чести супроти союзника, що вже так довго боліє, свідомо замовчували дотепер про замішання у чучкінському Китаю та упадок господарського життя. Очевидно вони побоювалися захитати вірою власних народів до союзника. Однак таке становище на довшу мету виявляється дуже шкідливим. Чучкінський Китай має війни вже досить. Поміч, яку обіцяли йому

10.600 ЖЕРТВ ТЕРОРИСТИЧНИХ АТАК

Віші, 9 червня

В місяці травні — як подає статистика — внаслідок англо-американських терористичних атак згинуло не менше як 10.600 французів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ГУБЕРНАТОР ДЛЯ РИМУ

Берн, 9 червня

Як подають з Риму, італійський генерал Беноевнга, що його Бадоліо іменував губернатором Риму, мусів відступити своє урядування північно-американському генералові бригади Юмові.

ної офензиви. — Так заявив Нобугіно Ушіва, колишній секретар японської амбасаді в Берліні. Він заявив представникові японської агенції Домей, що не тільки німецьке найвище командування, але також увесь німецький народ ждали з напруженням на цей момент, бо вони переконані, що альянтська інвазія на Європу, це сигнал для того, щоб силу німецької зброї увести в вирішальну акцію проти альянтів.

ЗНИЩЕНО АЛІАНТСЬКУ ПАРАШУТНУ ДИВІЗІЮ

Берлін, 9 червня

На південь від Шербургу одна альянтська парашутна дивізія попала у важкі бої з німецькими силами, призначеними для боротьби проти інвазії. Після кількогодінного бою американську парашутну дивізію знищено. Не врятувався ні один вояк.

Церковні скарби повернено власникам

Люблин, 9 червня

Підчас оборони Ковля від большевиків, що наступали, німецькі війська перенесли перед декількома місяцями у безпечне місце церковні скарби того міста. Ці всі врятовані пред знищенням церковні клейноди передали тепер представникам німецьких збройних сил представникам православної церкви в Люблині. У приявності губернатора д-ра Вендлера, якому завдання треба, що у свій час прогнані з Ковля достойники церкви змогли осістися у Люблині, як також у приявності команду-

ЗАЯВА МУСОЛІНІ

З Італійської Головної Квартири.

З приводу інвазії Дуче склав одному німецькому журналістові таку заяву: 18 місяців після того, як англійське радіо звернулося з першим закликком до французького населення, почалася інвазія на європейський континент. Таким чином війна вступила в кульмінаційну фазу і всі люди на всій земній кулі з запертим віддіхом слідкують за найбільшим збройним зударом у всій історії

ПРОТИ СОВЕТСЬКИХ ЗАЛІЗНИЧИХ ВУЗЛІВ

Берлін, 9 червня

На східному фронті з'єднання німецького летунства знову повели дві важкі атаки проти советського постачання. Вночі на 7 червня німецькі літаки атакували залізничні стації Проскурова і Жмеринки. Німецькі літаки скинули багато світляних бомб та докладно ціляли в ярко освітлені об'єкти. Поцілено транспортні поїзди, в тому кілька поїздів з погінним

вача німецьких військ, які у свій час оброрили Ковель, генерала військ СС Гилле, з доручення дивізійного священника Вайса перевезені церковні дорожочні предмети з Ковля до Люблина, передано тепер їхнім правовірним власникам.

КРИВАВІ НАПАДИ БОЛЬШЕВИКІВ

Атени, 8 червня

Атенська преса оголошує повідомлення грецького міністерства внутрішніх справ, в якому сказано, що деякі грецькі політики, які вважають себе представниками дорійських партій, недавно заключили у Лімані договір з комуністичними елементами у Греції. Незабаром по заключенні того „союзу“ можна було зауважити по всьому краю скріплену скритовбивчу активність. І так 29-го травня комуністи скопили трьох грецьких вищих старшин та стрілами в потилицю убили їх недалеко Атен, при чому ограбили їхній одяг та черевики. Відповідальний уряд не має наміру капітулювати перед тими платними скритоубивцями, а грецький народ осуджує й погорджує ними.

Взаїмна допомога

Бережани, 9 червня

На останній нараді вїтві і начальників громад бережанського повіту, що відбулася минулого тижня, повітовий господарський керівник, обговоривши питання воєнної ситуації, докладно вивчив конечну потребу всебічної допомоги для фронту від населення. Ця підмога полягає в тому, що населення охоче бере активну участь у праві мостів і доріг, не шкодує передати на потребу фронту зайві свої запасів з продуктів, як картоплі, сіна, соломи, тощо. Наприкінці промовць оголосив, що до продажу для рільників є насіння цукрових буряків. Всі учасники цієї наради одержали по 1 кг. цукру.

Друге слово до зібраних мав голова Округного Комітету в Бережанах п. Л. Крип'якевич. Він говорив про збірку в на-

турі і грішми для воєнно-пошкоджених та інших потребуючих: евакуованих, хворих у лікарнях, біднішого населення міста та сіл. Збірка, на яку одержано дозвіл від окружного старости, має розпочатися негайно і тривати до кінця червня. Організують її мужі довір'я в порозумінні з начальниками громад. Зібрані пожертви потрібно доставляти разом з відповідними листами жертводавців до Комітету. Присутні виступили з запитами та порадами, як провести цю конче потрібну акцію. Опісля п. Крип'якевич подав до відома, що Український Округний Комітет у Бережанах видає посвідки національної приналежності, які звичайно необхідні всім українцям, а зокрема тим, що не мають розпізнавчої карти.

АМЕРИКАНЕЦЬ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

З. Д. А. готові визволити всі народи, щоб могли господарити нафтовими концесіями.

ЮЛІАН ТАРНОВИЧ

Тепла купіль

— Діть, добрі люди, від мене. Та, що ви хочете? Я маю болото відгортати? Або мало тої праці в хаті? — сердита Паранька взялася широко за боки та релетувала до двох радних, що прийшли кликати господарю до громадських робіт.

— Ше чого доброго! То може ще буде те до моїх горшків глипата, що я дітиськам їсти варю?! Діть з мого подвір'я, ваки я ще добра!..

— Га, та ми, куме, так лише з обов'язку й за вас не хотіли забути. Ми самі теж не дуже похочемо з болотом конопатитися. — оправдували себе радні та нога в ногу відступали перед сварливою свахою. — Адже болото само всохне!..

Вони завернули з Паращаного подвір'я на дорогу та наче бузьки на могилі, бродили в розвезеному болоті. Мазюка чвиркала догори, чіпалася, обліплювала штани цих сільських достойників. Коли же кум Гнат хотів обійти в одному місці широку каложу, він поховзнувся, та наче колода гримнув у болото.

Голосним сміхом зареготався другий достойник, але не спійшися рятувати свого друга з болота. Він широко виривав очі та бавився, — як кум Гнат замурамаї, сердитий, грабав руками болото; скільки разів він хотів на рівні ноги встати, його чоботівські свгалися якби по люді й кумрадний Гнат далі бив покони в болоті.

— Та вже досить, куме, бо вму зі сміху... — підходив боком радний Юрко та хотів дружньо руку подати своєму кумові.

— А бодай вас наглий стрілив! То я бідний, нещасний чоловік, ледве живий гребу ногами та руками в цьому проклятому болоті... А йому лише хі-хі-хі-хі! Ждїть, я вам усім ще покажу, — за що я так тяженько мучуся на цих ваших болотах. Ви ще будете мене згадувати!..

Радний Гнат угору підніс мокрі, брудні з болотом руки та грозив кумові Юркові.

— Інший прийшов би допомогти бідній людині, а він, мій кум, аж розходиться, так йому з чужого нещастя весело!..

Скорою ходою тікав Гнат поза сади, поза городи; — щоб люди не бачили, а то прозвали б його зателепаням!..

— Це, куме, Параска кума так вас на дорогу поблагословила... — насмішливо кричав Юрко в слід за Гнатовою втечею. — Зайди ще, Гнате, до куми на пироги, плавають у салі!..

Але Гнат не чув уже цього запрошення. Він зайшов до своєї хати дверми від саду в коморі скоренько передягнувся, обмив водою замуране лице, руки, зачесав гладко гребінцем волосся на голові; ще бохоня хліба та шматок сала зав'язав у клубочок, ручник і бритву теж не забув зайшов до кімнати.

— Мене не буде довший час у хаті, — він сказав до своєї жени та далі збрехав. — Прийшло до мене письмо, треба їхати на курси. Треба вчитися інакше господарити.

— Боже, Боже, що вже на цьому світі не діється!.. Ще нас жінок будуть закликувати!.. — втирала дрібні сльози Гнатаха та випроваджувала свого чоловіка за рідні пороги.

— А не забудь, чоловіче, про нас там у місті між панями!.. — вона просила.

Гнат справді до міста помандрував; ні вертатись вже тепер додому, ані остатися без роботи. Він за замітача вулиць наймився: адже жадна праця не приносить людині ганьби!.. За те важко жити й ще гірше господарити в селі, де ліниві люди до праці. А вони тому бідні, що ліниві!.. Багато доброго Гнат навчився, хоч тільки один місяць він у місті пробув.

— Треба село дивинути на рівні ноги. Треба здобути досвідом перелляти в голови кумів і сусідів!..

— Та хіба й мені піти, — хутко вдягалася Паранька, Гнатамо кума, — варто ж почути цих викладів, що їх із міста мудра Гнатова голова привезла!.. Хіба, що креше в чистоті жити та працювати, аніж у болоті мов безрога валатися!..

Вона йшла сухою стежкою до громадського дому та ще скликувала всіх своїх посестер на Гнатові курси.

А кум Юрко був правою рукою кума Гната.

— Як це добре, брате Гнате, що ти годі так купався в болоті. Не було б того, ми, — Бог зна, — як ще довго, жили б дикунчиками!.. Серед бруду, нечистоти та іншого нещастя!..

ДЛЯ РОЗВАГИ

ПАМ'ЯТНИК АДАМОВІ

Філадельфський мільонер, містер Джон Іеремія Раллі, що помер в 1921 році, залишив 100.000 доларів на спорудження пам'ятника Адамові.

У своєму заповіті Раллі написав, що не може зрозуміти, як людство до цього часу, не залишило своєму родоначальникові тисячі пам'ятників. Він їх заслуговує набагато більше ніж багато сучасників, пам'ятники яких красуються по всьому світу.

Пам'ятник був незабаром після смерті Раллі поставлений в одному з філадельфських парків. Його висота 7 метрів. На цоколі напис „Адамові, першій людині на землі. Вдячне людство“.

ВСЕ ОДНО

До Сократа звернувся один з його учнів за порадою, чи йому женитися, чи ні. На це Сократ відповів:

— Роби, як хочеш, все одно будеш шкодувати.

ТОНКИЙ НАТЯК

— Я співаю так, як мені підказує мое серце!

— В такому випадку, чому ви не звернете до лікаря сердечних хвороб?

Відповідальний редактор: Осип Бодварович. Влада: Визначення, Львів, Фалькенштрассе 4.